

Konferencje, recenzje, informacje

Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii – **X Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny**

W dniach 18–20 września 2019 r. w Warszawie odbędzie się X Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny organizowany przez Polskie Towarzystwo Pedagogiczne wspólnie z Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego oraz Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Zjazd poprzedzony będzie Akademią Młodego Naukowca, która odbędzie się 17 września 2019 roku.

X Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny odbywać się będzie pod hasłem ***Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania, wspólnotowości i autonomii***. Chcielibyśmy zaproponować Państwu podjęcie w trakcie Zjazdu refleksji nad wyzwaniem, jakie stoją przed pedagogiką, edukacją i oświatą w dynamicznie zmieniającym się krajobrazie politycznym, ekonomicznym, kulturowym i społecznym współczesnej Polski i świata.

Obrady odbędą się w siedmiu sekcjach tematycznych:

1. Polityka edukacyjna, szkoła, instytucje edukacyjne.
2. Nauczyciel.
3. Młodzież, uczeń, student, słuchacz.
4. Rodzina, dziecko, opieka, instytucje wychowania.

5. Rynek pracy, rozwój zawodowy, oczekiwania pracodawców.
6. Środowisko globalne, środowisko lokalne, relacje społeczne, grupy społeczne, media, migracje.
7. Metodologia badań humanistycznych i społecznych.

Podczas Zjazdu przewidujemy dyskusje plenarne, obrady sesji problemowych poszczególnych sekcji oraz interaktywne sesje plakatowe. Chcielibyśmy, aby ten Jubileuszowy Zjazd był miejscem spotkania naukowców, którym bliskie są problemy pedagogiki i edukacji, aby sprzyjał dialogowi ludzi nauki i praktyków oraz interdyscyplinarnej dyskusji nad rolą pedagogiki i pedagogów we współczesnym świecie.

komunikat PTP i APS

III Senioralny Kongres Edukacyjny – prawa seniorów z niepełnosprawnością w polityce Unii Europejskiej

Kongres był skierowany do seniorów z niepełnosprawnościami oraz studentów pracy socjalnej. Jego głównym celem była popularyzacja integracji europejskiej, wiedzy o UE – w tym zwłaszcza nt. historii i idei UE, praw osób z niepełnosprawnościami w polityce UE oraz kultury i zwyczajów wybranych państw UE. Wydarzenie odbywa się pod honorowym

patronatem przedstawicielstwa komisji europejskiej w Polsce i był finansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.

W części plenarnej wysłuchano prelekcji: prof. Ludwik Malinowski – *Historia Integracji Europejskiej*, prof. Grzegorz Pyszczyk – *Polityka społeczna Unii Europejskiej*, dr Anna Kruk – *Polityka państwa na rzecz rynku pracy – w przeszłości i obecnie w kontekście zmieniającej się roli zawodowej pracownika socjalnego*.

W równoległych spotkaniach tematycznych wystąpili: dr M. Sędzicki – *Europejskie wzorce spędzania wolnego czasu*, mgr M. Bieńkowski – *Motoryzacja europejska*, mgr M. Korycka – *Kuchnia europejska*, mgr J. Wawryło – *Ten utwór brzmi znajomo – muzyczne zgadywanki na temat państw UE*, J. Suszek – *Podróże po Europie*.

W końcowej części plenarnej wystąpili: mgr Arkadiusz Korycki – *Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012 – założenia i osiągnięcia*, mgr Beata Leska – *Aktywizacja seniorów w społeczności lokalnej*.

*dr hab. Henryk Bednarczyk,
prof. UTH Radom*

Kto zmienia świat?

– Global Education Skills, Dubaj 2019

W tytule powtórzyłem hasło wiódące tegorocznego forum niezwykle interesującego i reprezentatywnego – ponad dwa tysiące uczestników z ponad 150 krajów świata podejmującego globalne problemy edukacji. W nr 2/2017 „Edukacji Ustawicznej Dorosłych” pisałem o edycji z 2017 r. obradującego forum pod hasłem *Jak uczyć realnych globalnych obywateli*.

Tym razem jest to powód szczególny. Wśród nominowanej pięćdziesiątki z całego świata do nagrody Global Teacher Prize 2019 – zwanej nauczycielskim Noblem znalazła się Polka – radomianka, lektor języka angielskiego Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu i nauczycielka Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 7, mgr Magdalena Dygała – o której napiszemy w następnym numerze.

W programie forum m.in.:

- *Classroom* – najlepsi nauczyciele świata dzielą się swoimi innowacyjnymi praktykami;
- *Next Billion Ed Tech Summit* – Forum Edukacji i Umiejętności Start-up, technologów, przedsiębiorców i sponsorów projektujących przyszłe sale edukacyjne;
- *Edu Policy* – forum decydentów politycznych i współpracujących z rządami i samorządami o rozwiązywaniu politycznych, systemowych i międzynarodowych problemów edukacji.

Bardziej szczegółowe informacje na stronie forum. Materiały forum zgodnie z zapowiedzią omówimy w następnym numerze.

*dr hab. Henryk Bednarczyk,
prof. UTH Radom*

Biblioteka Cyfrowa i Bibliografia ekonomicznych i społecznych zagadnień pracy – GBPiZS

Biblioteka Cyfrowa eBPiZS stworzona została z myślą o upowszechnieniu dostępu do pozycji znajdujących się w księgozbiorze Działu Zbiorów Pracy i Zabezpieczenia Społecznego. Z jej ogólnodostępnych zasobów, czyli tych, które nie są objęte prawem autorskim, mogą korzystać

wszyscy użytkownicy Internetu. Zakładki w Bibliotece Cyfrowej: katalog on-line, uniket, news letter oraz bibliografie.

Obecnie Biblioteka cyfrowa GBPiZS składa się z trzech kolekcji: Bibliografie, Księgozbiór Komitetu Pracy i Płac, Układy Zbiorowe Pracy. Kolekcja Bibliografie zawiera wydawnictwa Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego i dzieli się na 4 podkolekcje: *Bibliografia Ekonomicznych i Społecznych Zagadnień Pracy*, *Bibliografie monotematyczne*, *Bibliografie osobowe*, *Prac doktorskich* oraz *Katalogi i informatory*.

Bibliografia ekonomicznych i społecznych zagadnień pracy: piśmiennictwo polskie za lata 2017 r., części I i II, pod red. Justyny Garbarczyk, obejmuje następujące zagadnienia: (Część I) *Problemy ogólne pracy, Zarządzanie i Organizacja pracy* (w tym np. *Zarządzanie Zasobami Ludzkimi, Funkcja personalna, Organizacja pracy*), *Rynek pracy*, w tym polityka, prognozy i analiza rynku pracy (bezrobocie, służby zatrudniania i poszukiwania pracy, mobilność zawodowa, czas pracy i absencja, kwalifikacje i kompetencje zawodowe, przygotowanie kadr, efektywność pracy, socjologia, psychologia i pedagogika, bezpieczeństwo i higiena pracy); (Część II) *Prawo pracy, Zabezpieczenie społeczne, Warunki życia ludności, Zbiorowe stosunki pracy, Statystyki pracy*.

Zbiór obejmuje 2283 źródła, kończy się alfabetycznym indeksem. Inne opracowania GBPiZS bibliograficzne w 2018 r.: *Migracja, Jakość życia, ubóstwo i wykluczenie społeczne, Emerytury i renty*.

GBPiZS zaprasza do korzystania z BC pracowników naukowych, przedstawicieli urzędów, studentów oraz wszystkich tych, którzy są zainteresowani szeroko pojętą tematyką pracy zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym.

Dzięki elektronicznym publikacjom z naszych zbiorów mogą korzystać także osoby niewidome i słabowidzące.

Tych, których interesują pozycje chronione prawem autorskim, zapraszamy do naszej Wypożyczalni-Czytelni.

*Na podstawie materiałów GBPiZS
dr hab. Henryk Bednarczyk,
prof. UTH Radom*

Ogólnopolskie Seminarium Badawcze

Seminarium w nowej formule odbędzie się w dniach 4–6 lutego 2019 r. w Ośrodku Szkoleniowym „Leśnik” w Ustroniu Śląskim. Cele Seminarium:

1. Wymiana doświadczeń w zakresie opracowywania wniosków badawczych dla instytucji organizujących konkursy projektowe dotyczące funkcjonowania systemu oświatowego i szkolnictwa wyższego, w tym także system oświaty pozaszkolnej.
2. Podjęcie próby odpowiedzi na pytanie: Jakie miejsce w realizacji projektu zajmuje faza negocjacji i w jaki sposób ją prowadzić?
3. Zapoznanie się z przykładami kilku aplikacji projektowych, które „przeszły” przynajmniej I etap procedury kwalifikacyjnej.
4. Podjęcie dyskusji dotyczącej nowej formuły Ogólnopolskiego Seminarium Badawczego i ewentualne wprowadzenie określonych korekt do jego funkcjonowania.

W programie Seminarium prezentacje prac projektów zespołów profesorów: J. Michalskiego, R. Piwowarskiego, J. Bednarka, J. Kulbaki, F. Szloska.

Z komunikatu prof. F. Szloska

Edukacja i praca nauczyciela: ciągłość – zmiana – konteksty,
red. J. Madalińska-Michalak,
N.G. Pikuła, K. Białożył,
Wydawnictwo „scriptum”,
Kraków 2017

W roku 2017 w serii *Biblioteka Instytutu Pracy Socjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie* jako tom 10. ukazała się książka pod redakcją Joanny Madalińskiej-Michalak, Norberta G. Pikuły i Katarzyny Białożył, zatytułowana *Edukacja i praca nauczyciela: ciągłość – zmiana – konteksty*¹. Edukacja to nie tylko przekazywanie wiedzy czyli nauczanie, ale przede wszystkim kształtowanie postaw ku dojrzałości człowieka. Współczesny nauczyciel wobec dynamiki zmian winien ciągle podejmować działania mające na celu własny rozwój i podnoszenie kompetencji. Dopiero wtedy bowiem, w obliczu nowych wyzwań, będzie mógł w pełniejszym zakresie realizować powierzoną mu misję. W ten obszar problemowy, dotyczący edukacji i pracy nauczyciela, wpisuje się omawiane opracowanie zbiorowe.

W książce tej znajduje się piętnaście artykułów ujętych w dwóch częściach. Pierwsza część jest zatytułowana *Edukacja i praca nauczyciela a ciągłość i zmiana – konteksty teoretyczno-metodologiczne*. Ta część zawiera siedem tekstów. Artykuł otwierający, autorstwa Wandy Marii

¹ *Edukacja i praca nauczyciela: ciągłość – zmiana – konteksty*, red. J. Madalińska-Michalak, N.G. Pikuła, K. Białożył, Wydawnictwo „scriptum”, Kraków 2017, ss. 272. ISBN: 978-83-65432-87-2.

Dróżki, nosi tytuł: *Współzależność jako kategoria funkcjonowania zawodowego nauczyciela (wprowadzenie do dyskusji)*. Autorka przedstawia różne wymiary owej współzależności. W drugim tekście książki, pt. *Filary pracy a kompetencje nauczyciela*, Joanna Madalińska-Michalak omawia problematykę kompetencji nauczyciela, próbując nakreślić ich ramy.

Kolejny artykuł nosi tytuł: *O komplementarności ciągłości i zmiany w poznawaniu rzeczywistości oświatowej nauczyciela*, autorstwa Inetty Nowosad. Autorka analizuje procesy oświatowe oraz rolę, jaką odgrywa w nich nauczyciel. Wnioski końcowe umożliwiają dalsze poszukiwania w obszarze podejmowanego tematu. Następny artykuł jest zatytułowany: *Rola nauczyciela w zmianie oświatowej*. Agata Cudowska przedstawia w nim koncepcję owej zmiany jako procesu budowania wspólnoty ludzi uczących się, z istotną rolą twórczych orientacji życiowych nauczycieli². Konkluzje wydają się jednak

² Por. A. Cudowska, *Kształtowanie twórczych orientacji życiowych w procesie edukacji*, Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, Białystok 2004; też, *Twórcze orientacje życiowe w dialogu edukacyjnym. Studium teoretyczno-empiryczne*, Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, Białystok 2014; też, *Twórcze orientacje życiowe. Zdrowie i dobrostan*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2017; M. Rusiecki, *Karta odpowiedzialności i obowiązków nauczyciela*, „Wychowawca” 10 (2004) nr 142, s. 7-11; tenże, *Etos zawodu nauczyciela*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 7 (2008), s. 277-299; tenże, *Etyka nauczyciela w obliczu wyzwań XXI wieku*, (w:) *Między wolnością a przymusem. Prawa człowieka i współczesna edukacja*, red. A. Wileczek, Wydawnictwo Gens, Kielce 2009, s. 29-55; *Nauczyciel: misja czy zawód? Społeczne i profesjonalne aspekty roli*, red. P. Rudnicki, B. Kutnowska, M. Nowak-Dziemianowicz, Wydawnictwo

dość ogólnikowe. Kolejny tekst: *Wyzwania i perspektywy pracy nauczyciela wobec przemian współczesnego świata*, autorstwa Jolanty Szempruch, zawiera analizę wyzwań edukacyjnych generowanych przez zachodzące zmiany we współczesnym świecie. Zagadnienie perspektyw pracy nauczyciela w zmieniającej się rzeczywistości jest potraktowane dość pobieżnie.

Nowe wymagania przed nauczycielem stawia również zagadnienie wielokulturowości jako zjawisko towarzyszące chociażby migracji ludności czy integracji europejskiej. Nasilają się kontakty z ludźmi innych narodowości, kultur, religii. Domaga się to umiejętności komunikacji, zachowania się i zgodnego współlistnienia w atmosferze wzajemnego szacunku, a także towarzyszącej mu pewnej wrażliwości międzykulturowej³. W tę problematykę wpisuje się tekst Kariny Banasik i Zuzanny Zbróg *Nauczyciel XXI wieku – o kontekstach edukacji międzykulturowej*, zawierający ideę wychowania w odniesieniu do szeroko rozumianego dialogu międzykulturowego i integracji. Ostatni w tej części książki artykuł: *Praca nauczyciela źródłem sensu życia* autorstwa Adama Ligęzy dotyczy

kontekstu myśli logoterapeutycznej Victora Frankla.

Część druga recenzowanej książki została zatytułowana: *Edukacja i praca nauczyciela a ciągłość i zmiana – konteksty empiryczne*. Zawiera ona osiem tekstów. Otwiera ją artykuł Joanny Ludwiki Pękali pod tytułem: *Etos współczesnych nauczycieli – trwałość i zmiana*. Podjęta jest w tym tekście dyskusja w kontekście wzoru osobowego nauczyciela.

W kolejnym artykule Elżbieta Egierska podejmuje temat *Satysfakcji zawodowej początkujących nauczycieli*. Autorka przedstawia wyniki badań, a także wskazuje na znaczenie postawy dyrektora w szkole. Temat *Międzypokoleniowego uczenia się nauczycieli w kontekście miejsca pracy* podejmuje Marcin Rojek, wskazując na znaczenie owego uczenia się w procesie rozwoju zawodowego nauczycieli.

Tekst Norberta G. Pikuly i Katarzyny Białożyty: *Edukacja calożyciowa – z perspektywy emerytowanych nauczycieli* dotyczy przeprowadzonych w tym zakresie badań jakościowych. W kolejnym tekście, zatytułowanym: *Użyteczność pracy magisterskiej w procesie kształcenia nauczycieli. (Nie)wykorzystany potencjał?* Marta Kowalczyk-Walędziak prezentuje wybrane wyniki badań sondażowych studentów kierunków nauczycielskich w Polsce, Portugalii, Rumunii, Anglii i na Łotwie.

Następny tekst jest zatytułowany: *Kształcenie społeczno-emocjonalne uczniów i nauczycieli w kontekście problematyki migracji*. Stefan T. Kwiatkowski ukazuje w tym obszernym, ale jednocześnie interesującym, artykule zagadnienie doniosłej roli nauczycieli w procesie adaptacji do nowych warunków życiowych przesiedlonych dzieci-uchodźców,

Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2008; *Nauczyciel, zawód, powołanie, pasja*, red. S. Popek, A. Winiarz, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2009; *Etyka i profesjonalizm w zawodzie nauczyciela*, red. J.M. Michalak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010.

³ Por. J. Nikitorowicz, *Międzykulturowość jako kategoria kultury i edukacji*, (w:) *Kultura w edukacji międzykulturowej – konteksty teoretyczne i społeczno-polityczne*, red. T. Lewowicki, A. Szczurek-Boruta, B. Grabowska, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013, s. 11–25.

optymalizacji procesu akulturacji oraz łagodzenia stresu tych młodych ludzi.

W kolejnym artykule: *Nauczyciel jako architekt doświadczeń społecznych uczniów w klasie szkolnej*, Aleksandra Tłuściak-Deliowska ukazuje nauczyciela w niezbędnej roli projektowania działań, mających na celu dobrą atmosferę w grupie powierzonych mu uczniów, co sprzyja efektywności procesu kształcenia⁴. Tekst ciekawy, jednak zastosowane porównanie nauczyciela do architekta jest dość daleką analogią, co ostatecznie zauważa również sama Autorka.

W tym kontekście Joanna Wierzejska w zamykającym książkę tekście: *Proaktywność pedagogów szkolnych a ich poczucie sprawowania kontroli w sytuacji pracy*, zwraca uwagę na znaczenie cechy proaktywności pedagoga, która przejawia się w zdolności dostrzegania i wykorzystywania możliwości takiego kreowania środowiska szkolnego, aby tworzyć optymalne warunki rozwoju wychowanków.

Podsumowując całość omawianej pracy zbiorowej, należy stwierdzić, że treści w niej zawarte dotyczą jakości kształcenia nauczycieli w Polsce oraz perspektyw edukacji nauczycieli, w celu usprawnienia ich pracy, ku pełniejszemu rozwojowi i lepszemu organizowaniu działalności edukacyjnej. Poszczególne teksty skłaniają do pogłębionej refleksji nad podejmowanymi zagadnieniami. Omawiana książka może służyć pomocą w refleksji naukowej, a jej adresatami mogą być także nauczyciele, pedagodzy, studenci kierunków pedagogicznych, specjalności nauczycielskich, jak również innych kierunków społecznych i humanistycznych, a także ci wszyscy, którzy są zainteresowani lub aktualnie zaangażowani w działalność nauczycielską czy wychowawczą bądź też w organizowanie takiej działalności.

*dr hab. Dariusz Adamczyk, prof. UP
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie*

⁴ Por. M. Kulesza, *Klimat szkoły a zachowania agresywne i przemocowe uczniów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011; M. Farnicka, H. Liberska, *Tworzenie środowiska sprzyjającego uczeniu się – analiza wybranych czynników*, „Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja” 17 (2014) nr 3 (67), s. 57–71.